Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
prednesené 3. septembra 2015 [1]

Vec C-235/14

Safe Interenvios, SA,
proti
Liberbank, SA,
Banco de Sabadell, SA,
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, SA

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Audiencia Provincial de Barcelona (Španielsko)]

„Predchádzanie využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu — Smernica 2005/60/ES — Opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi — Smernica 95/46/ES — Ochrana osobných údajov — Smernica 2007/64/ES — Platobné služby na vnútornom trhu“

1. Tento spor sa týka troch úverových inštitúcií – Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A. (ďalej len „BBVA“), Banco de Sabadell, S.A. (ďalej len „Sabadell“) a Liberbank, S.A. (ďalej len „Liberbank“) (spoločne označované ako „banky“) – a platobnej inštitúcie Safe Interenvios, S.A. (ďalej len „Safe“) [2]. Banky zrušili účty, ktoré v nich mala vedené Safe, lebo mali obavy z prania špinavých peňazí. Safe tvrdí, že išlo o nekalú obchodnú praktiku.

2. Vznikli otázky, či právo EÚ, najmä smernica 2005/60/ES (ďalej len „smernica o praní špinavých peňazí“) [3], bráni členskému štátu v tom, aby povolil úverovej inštitúcii uplatniť opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi na platobnú inštitúciu. Uvedená smernica upravuje tri druhy opatrení povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (štandardné, zjednodušené a zvýšené) v závislosti od rizika prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu. Opatrenia štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa článku 8 zahŕňajú napríklad identifikáciu klienta a získanie informácií o účele a plánovanom charaktere obchodného vzťahu. Článok 11 ods. 1 stanovuje, že zjednodušená povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi sa uplatní, ak sú klientmi inštitúcie alebo osoby, na ktorú sa vzťahuje táto smernica (ďalej len „subjekt, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí“), úverové a finančné inštitúcie (vrátane platobných inštitúcií), na ktoré sa tiež vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí. Článok 13 vyžaduje zvýšenú povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi v situáciách predstavujúcich vyššie riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu. Článok 5 navyše dovoľuje členským štátom uložiť prísnejšie povinnosti, než aké sú uvedené v iných ustanoveniach smernice o praní špinavých peňazí.

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Pokiaľ ide o definície pojmov „úverová inštitúcia“ a „platobná inštitúcia“ podľa príslušných predpisov EÚ, pozri body 16, 17 a 44 týchto návrhov.

3 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES z 26. októbra 2005 o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu (Ú. v. EÚ L 309, s. 15), naposledy zmenená a doplnená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2010/78/EÚ z 24. novembra 2010 (Ú. v. EÚ L 331, s. 120).

3. Ak úverová inštitúcia môže byť oprávnená uplatniť opatrenia (zvýšenej) povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi na platobnú inštitúciu, na ktorú sa tiež vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, Súdny dvor má spresniť podmienky, za ktorých členské štáty môžu stanoviť také oprávnenie. Závisí uplatnenie týchto opatrení od analýzy rizika a môžu také opatrenia zahŕňať požiadavku, aby platobná inštitúcia poskytla úverovej inštitúcii údaje týkajúce sa jej vlastných klientov a príjemcov finančných prostriedkov zasielaných do zahraničia? Súdny dvor má na základe týchto otázok tiež posúdiť smernicu 95/46/ES (ďalej len „smernica o osobných údajoch“) [4], smernicu 2005/29/ES (ďalej len „smernica o nekalých obchodných praktikách“) [5] a smernicu 2007/64/ES (ďalej len „smernica o platobných službách“) [6].

Právo EÚ

Zmluva o fungovaní Európskej únie

4. Podľa článku 16 ods. 1 ZFEÚ „každý má právo na ochranu osobných údajov, ktoré sa ho týkajú“.

Charta základných práv Európskej únie

5. V článku 8 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) sa uvádza, že „každý má právo na ochranu osobných údajov, ktoré sa ho týkajú“. V súlade s článkom 8 ods. 2 „tieto údaje musia byť riadne spracované na určené účely na základe súhlasu dotknutej osoby alebo na inom oprávnenom základe ustanovenom zákonom“.

6. Článok 52 ods. 1 stanovuje, že „akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v tejto charte musí byť ustanovené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných“.

Smernica o praní špinavých peňazí

7. V odôvodnení 5 smernice o praní špinavých peňazí sa uvádza, že opatrenia prijaté v oblasti prania špinavých peňazí a financovania terorizmu by mali byť v súlade s ostatnými činnosťami realizovanými na iných medzinárodných fórach a zohľadňovať hlavne odporúčania Finančnej akčnej skupiny (Financial Action Task Force, ďalej len „FATF“) [7], ktorá predstavuje najvyšší medzinárodný orgán činný v boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Smernica o praní špinavých peňazí by mala byť v súlade s odporúčaniami FATF, ktoré boli v roku 2003 výrazne revidované a rozšírené (ďalej len „odporúčania FATF z roku 2003“) [8].

4 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (Ú. v. ES L 281, s. 31; Mim. vyd. 13/015, s. 355), v niektorých aspektoch zmenená a doplnená nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1882/2003 z 29. septembra 2003 (Ú. v. EÚ L 284, s. 1; Mim. vyd. 01/004, s. 447).

5 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („smernica o nekalých obchodných praktikách“) (Ú. v. EÚ L 149, s. 22).

6 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES z 13. novembra 2007 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a ktorou sa zrušuje smernica 97/5/ES (Ú. v. EÚ L 319, s. 1), v zmenenom a doplnenom znení.

7 — Pozri tiež bod 72 týchto návrhov.

8 — Novšia verzia pochádza z februára 2012: Medzinárodné normy boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a šíreniu zbraní: odporúčania FATF (ďalej len „odporúčania FATF z roku 2012“). Obidve verzie sú dostupné na internetovej stránke FATF: http://www.fatf-gafi.org/.

8. V odôvodnení 10 sa uvádza, že subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, by mali určiť a overiť totožnosť konečného vlastníka. Pri vykonávaní tejto činnosti by sa malo ponechať na týchto subjektoch, či využijú verejné záznamy konečných vlastníkov alebo si vyžiadajú potrebné údaje od svojich klientov, alebo získajú informácie iným spôsobom, pričom zohľadnia skutočnosť, že rozsah takýchto opatrení povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi súvisí s rizikom prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, ktoré závisí od typu klienta, obchodného vzťahu, produktu alebo transakcie.

9. Odôvodnenie 22 uznáva, že riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu nie je vo všetkých prípadoch rovnaké. V súlade s rizikovo orientovaným prístupom by mala platiť zásada, že vo vhodných prípadoch je povolená zjednodušená povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi.

10. Podľa odôvodnenia 24 by zároveň právne predpisy EÚ mali uznávať, že určité situácie predstavujú väčšie riziko. Napriek tomu, že by mala byť zistená totožnosť a podnikateľský profil všetkých klientov, teda existujú prípady, keď sa vyžadujú obzvlášť prísne postupy identifikácie a overovania klientov.

11. V odôvodnení 33 sa uvádza, že poskytovanie informácií, ako je uvedené v článku 28 [9], by malo byť v súlade s pravidlami o prenose osobných údajov do tretích krajín, ako sú ustanovené v smernici o osobných údajoch, a že okrem toho článok 28 nemôže zasahovať do vnútroštátnych právnych predpisov o ochrane údajov a služobnom tajomstve.

12. Podľa odôvodnenia 37 sa od členských štátov sa očakáva, že prispôsobia podrobné vykonávanie osobitostiam rôznych profesií a rozdielom v rozsahu a veľkosti subjektov, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí.

13. V odôvodnení 48 sa uvádza, že smernica o praní špinavých peňazí rešpektuje základné práva, dodržiava zásady uznané najmä Chartou a nemala by sa vykladať a vykonávať spôsobom, ktorý nie je v súlade s Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv.

14. Článok 1 ods. 1 stanovuje: „Členské štáty zabezpečia, aby pranie špinavých peňazí a financovanie terorizmu boli zakázané“. Článok 1 ods. 2 označuje štyri typy konania, ktoré sa má považovať za pranie špinavých peňazí, ak je spáchané úmyselne:

„a) konverzia alebo prevod majetku, s vedomím, že takýto majetok pochádza z trestnej činnosti alebo z účasti na takejto činnosti, s cieľom utajenia alebo zakrytia nezákonného pôvodu majetku, alebo napomáhania akejkoľvek osobe, ktorá je zapojená do spáchania takejto činnosti, aby sa vyhla právnym dôsledkom svojho konania;

b) utajenie alebo zakrytie pravej povahy, zdroja, miesta, rozmiestnenia, pohybu, práva na majetok alebo na jeho vlastníctvo, s vedomím, že takýto majetok pochádza z trestnej činnosti alebo z účasti na takejto činnosti;

c) nadobudnutie, vlastníctvo alebo používanie majetku, s vedomím, že v čase nadobudnutia tento majetok pochádzal z trestnej činnosti alebo z účasti na takejto činnosti;

d) účasť na akomkoľvek z konaní uvedených v predchádzajúcich bodoch, spojenie s nimi, pokus o ne a napomáhanie ich vykonávaniu, navádzanie na ne, ich zľahčovanie a poradenstvo s nimi súvisiace.“

9 — Pozri bod 29 týchto návrhov.

15. V súlade s článkom 2 ods. 1 sa smernica o praní špinavých peňazí vzťahuje na 1. úverové inštitúcie, 2. finančné inštitúcie a 3. rôzne právnické alebo fyzické osoby konajúce pri výkone svojich profesionálnych činností. Inde v smernici o praní špinavých peňazí sú subjekty patriace do týchto kategórií spoločne označené ako „inštitúcie a osoby, na ktoré sa vzťahuje táto smernica“ (v týchto návrhoch ich budem označovať ako „subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí“).

16. „Úverová inštitúcia“ je vymedzená v článku 3 bode 1 odkazom na vymedzenie toho istého pojmu v článku 1 ods. 1 prvom pododseku smernice 2000/12/ES [10], a teda označuje „podnik, ktorého činnosťou je prijímanie vkladov alebo iných splatných peňažných prostriedkov od verejnosti a poskytovanie úverov na vlastný účet“.

17. Definícia pojmu „finančná inštitúcia“ zahŕňa „podnik iný ako úverovú inštitúciu, ktorý vykonáva jednu alebo viacero operácií uvedených v bodoch 2 až 12 a bodoch 14 a 15 prílohy I k smernici 2006/48/ES“ [11] [článok 3 ods. 2 písm. a)]. Tento zoznam operácií zahŕňa podľa bodu 4 „platobné služby ako sú vymedzené v článku 4 ods. 3 [smernice o platobných službách]“ [12] a podľa bodu 5 „vydávanie a správ[u] iných platobných prostriedkov…, pokiaľ tieto činnosti nepatria do bodu 4“. Podľa smernice o platobných službách platobná služba zahŕňa vykonávanie platobných transakcií a platobné inštitúcie sú podniky poskytujúce platobné služby, ktoré inak spĺňajú požiadavky podľa tejto smernice. [13]

18. Článok 5 stanovuje, že „členské štáty môžu prijať alebo ponechať v účinnosti prísnejšie ustanovenia v oblasti, na ktorú sa vzťahuje [smernica o praní špinavých peňazí], aby sa predišlo praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu“.

19. Kapitola II (nazvaná „Povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi“) obsahuje okrem všeobecných ustanovení o štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (články 6 až 10) samostatné oddiely týkajúce sa zjednodušenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (články 11 a 12) a zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (článok 13).

20. Podľa článku 7 majú subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, uplatniť opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi: a) pri zakladaní obchodného vzťahu; b) pri vykonávaní príležitostných transakcií rovnajúcich sa čiastke 15 000 EUR alebo viac; c) ak existuje podozrenie na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu, bez ohľadu na akékoľvek odchýlky, výnimky alebo prahové hodnoty, a d) ak existujú pochybnosti o pravosti alebo primeranosti predtým získaných identifikačných údajov o klientoch.

21. Opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi zahŕňajú: „identifikáciu klienta a overenie jeho totožnosti na základe dokumentov, údajov alebo informácií získaných z dôveryhodného a nezávislého zdroja“ [článok 8 ods. 1 písm. a)]; „identifikáciu, podľa potreby, konečného vlastníka a prijatie primeraných a rizikovo orientovaných opatrení na overenie jeho totožnosti…“ [článok 8 ods. 1 písm. b)]; „získanie informácií o účele a plánovanom charaktere obchodného vzťahu“ [článok 8 ods. 1 písm. c)] a „vykonávanie priebežného monitorovania obchodného vzťahu vrátane preskúmania transakcií vykonaných v priebehu trvania tohto vzťahu…“ [článok 8 ods. 1 písm. d)].

10 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/12/ES z 20. marca 2000 o začatí a vykonávaní činností úverových inštitúcií (Ú. v. ES L 126, s. 1; Mim. vyd. 06/003, s. 272) v znení zmien a doplnení.

11 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/48/ES zo 14. júna 2006 o začatí a vykonávaní činností úverových inštitúcií (Ú. v. EÚ L 177, s. 1). Touto smernicou bola smernica 2000/12 zrušená.

12 — Pozri bod 44 týchto návrhov.

13 — Úplná definícia pojmu „platobná inštitúcia“ sa nachádza v článku 4 ods. 4 smernice o platobných službách – pozri bod 44 týchto návrhov.

22. Článok 8 ods. 2 stanovuje, že subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, môžu stanoviť rozsah opatrení povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi na základe posúdenia rizika v závislosti od typu klienta, obchodného vzťahu, produktu alebo transakcie. Tieto subjekty musia byť schopné preukázať príslušným orgánom, že rozsah opatrení je primeraný vzhľadom na riziká prania špinavých peňazí a financovania terorizmu.

23. V súlade s článkom 9 ods. 1 členské štáty musia – s určitými výnimkami – vyžadovať, aby sa pred založením obchodného vzťahu alebo vykonaním transakcie overila totožnosť klienta a konečného vlastníka.

24. V prípade, ak subjekt, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, nie je schopný dodržať článok 8 ods. 1 písm. a) až c), členské štáty musia podľa článku 9 ods. 5 prvého pododseku vyžadovať, aby „aby nesme[l] vykonať transakciu cez bankový účet, založiť obchodný vzťah alebo vykonať transakciu, alebo aby ukonči[l] obchodný vzťah a zváži[l] predkladanie hlásení jednotke finančnej polície (FIU) v súlade s článkom 22[[14]] vo vzťahu ku klientovi“. Podľa článku 9 ods. 6 členské štáty majú vyžadovať, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, uplatňovali postupy povinnej starostlivosti nielen na všetkých nových klientov, ale vo vhodnej dobe aj na existujúcich klientov na základe posúdenia rizika.

25. Článok 11 ods. 1 stanovuje: „Odchylne od článku 7 písm. a), b) a d), článku 8 a článku 9 ods. 1 [subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí,] nepodliehajú požiadavkám stanoveným v týchto článkoch, ak je klientom úverová alebo finančná inštitúcia, na ktorú sa vzťahuje táto smernica, alebo úverová alebo finančná inštitúcia nachádzajúca sa v tretej krajine, ktorá kladie požiadavky rovnocenné požiadavkám stanoveným v tejto smernici a ktorá podlieha dohľadu nad dodržiavaním týchto požiadaviek“. V článku 11 ods. 2 sú uvedené ďalšie okolnosti, za ktorých členské štáty – odchylne od článku 7 písm. a), b) a d), článku 8 a článku 9 ods. 1 – môžu povoliť, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, neuplatňovali štandardnú povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi. Podľa článku 11 ods. 3 musia subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, v každom prípade zhromaždiť dostatok informácií, aby sa mohlo stanoviť, či sa na klienta vzťahuje výnimka uvedená v odsekoch 1 a 2.[15]

26. Podľa článku 13 ods. 1 musia členské štáty popri opatreniach uvedených v článku 7, článku 8 a článku 9 ods. 6 vyžadovať od subjektov, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, aby na základe posúdenia rizika uplatňovali opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi najmä v situáciách, ktoré vzhľadom na svoju povahu môžu predstavovať vyššie riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu. Musia to urobiť aspoň v prípade situácií uvedených v článku 13 ods. 2 až 4, ale aj v ďalších situáciách predstavujúcich vysoké riziko spĺňajúcich technické kritériá ustanovené v súlade s článkom 40 ods. 1 písm. c).[16] V článku 13 ods. 2 až 4 sú uvedené tieto situácie: ak klient nebol fyzicky prítomný na účely zistenia totožnosti, cezhraničné vzťahy korešpondenčného bankovníctva s partnerskými ústavmi z tretích krajín a transakcie alebo obchodné vzťahy s politicky exponovanými osobami s bydliskom v inom členskom štáte alebo v tretej krajine. Pre také situácie sú uvedené špecifické opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (alebo príklady primeraných opatrení).

14 — Pozri tiež bod 29 týchto návrhov.

15 — Vykonávacie predpisy boli prijaté v smernici Komisie 2006/70/ES z 1. augusta 2006, ktorou sa ustanovujú vykonávacie opatrenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES, pokiaľ ide o vymedzenie pojmu politicky exponovaná osoba, a technické kritériá postupov zjednodušenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a výnimky na základe finančnej činnosti vykonávanej príležitostne alebo vo veľmi obmedzenom rozsahu (Ú. v. EÚ L 214, s. 29). Hoci táto smernica stanovuje vykonávacie opatrenia, pokiaľ ide okrem iného o technické kritériá na hodnotenie toho, či situácia predstavuje malé riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ako sa uvádza v článku 11 ods. 2 a 5 smernice o praní špinavých peňazí, nevzťahuje sa na článok 11 ods. 1.

16 — Pozri bod 32 týchto návrhov.

27. V súlade s článkom 20 musia členské štáty vyžadovať, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, venovali osobitnú pozornosť každej činnosti, ktorú považujú z dôvodu jej povahy za pravdepodobne osobitne súvisiacu s praním špinavých peňazí alebo financovaním terorizmu.

28. Článok 22, ktorý spolu s článkom 23 upravuje ohlasovaciu povinnosť, vyžaduje, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, (a prípadne aj ich riaditelia a zamestnanci) plne spolupracovali okrem iného urýchleným informovaním FIU, na základe svojej vlastnej iniciatívy, ak vedia, majú podozrenie alebo majú opodstatnené dôvody domnievať sa, že dochádza alebo došlo k praniu špinavých peňazí alebo financovaniu terorizmu alebo k pokusu o ne [článok 22 ods. 1 písm. a)].

29. Článok 28 zakazuje subjektom, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, ich riaditeľom a zamestnancom, aby poskytli dotknutému klientovi alebo inej tretej osobe informácie o skutočnosti, že v súlade s článkami 22 a 23 boli postúpené informácie, alebo že prebieha alebo môže prebiehať vyšetrovanie v súvislosti s praním špinavých peňazí alebo financovaním terorizmu.

30. Podľa článku 34 ods. 1 členské štáty musia vyžadovať, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, stanovili primerané a vhodné politiky a postupy pre povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi, podávanie správ, vedenie záznamov, vnútornú kontrolu, hodnotenie rizík, riadenie rizík, dodržiavanie predpisov a výmenu informácií s cieľom zabrániť a predchádzať operáciám súvisiacim s praním špinavých peňazí alebo financovaním terorizmu.

31. Predmetom článkov 36 a 37 je „dohľad“. Článok 37 ods. 1 konkrétne stanovuje, že členské štáty majú vyžadovať, aby príslušné orgány aspoň účinne monitorovali a prijali potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť dodržiavanie požiadaviek smernice o praní špinavých peňazí všetkými subjektmi, na ktoré sa táto smernica vzťahuje.

32. V súlade s článkom 40 ods. 1 písm. c) môže Komisia prijať vykonávacie opatrenia ustanovujúce technické kritériá na hodnotenie toho, či situácie predstavujú veľké riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ako je uvedené v článku 13.

Smernica o osobných údajoch

33. V odôvodnení 8 smernice o osobných údajoch sa uvádza, že „úroveň ochrany osobných práv a slobôd vo vzťahu k spracovaniu [osobných] údajov musí byť rovnocenná vo všetkých členských štátoch“. Odôvodnenie 9 uznáva, že hoci členské štáty nemôžu zabrániť voľnému pohybu osobných údajov medzi sebou z dôvodov súvisiacich s ochranou osobných práv a slobôd, ponechá sa im rozhodovací priestor, ktorý môžu (v kontexte implementácie smernice o osobných údajoch) využívať aj obchodní a sociálni partneri.

34. Článok 1 stanovuje, že „členské štáty chránia základné práva a slobody fyzických osôb, a najmä ich právo na súkromie v súvislosti so spracovaním osobných údajov“. V súlade s článkom 1 ods. 2 „členské štáty neobmedzujú, ani nebránia voľnému toku osobných údajov medzi členskými štátmi z dôvodov spojených s ochranou poskytnutou podľa odseku 1“.

35. Článok 2 písm. a) vymedzuje „osobné údaje“ ako „akúkoľvek informáciu, ktorá sa týka identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osoby (‚údajového subjektu‘)“, a stanovuje, že „identifikovateľná osoba“ je „osoba, ktorú možno identifikovať, priamo alebo nepriamo, najmä pomocou overenia identifikačného čísla alebo jedného alebo viacerých faktorov špecifických pre jeho fyzickú, fyziologickú, duševnú, hospodársku, kultúrnu alebo sociálnu identitu“.

36. „Spracovanie osobných údajov“ je vymedzené v článku 2 písm. b) ako „ak[á]koľvek operáci[a] alebo komplex operácií, ktorá sa vykonáva na osobných údajoch, či už automatickými prostriedkami, alebo nie, ako je zber, zaznamenávanie, organizácia, uskladnenie, úprava alebo nahradenie, vyhľadávanie, nahliadnutie, používanie, odhalenie prenosom, šírenie alebo sprístupnenie iným spôsobom, upravenie alebo kombinácia, blokovanie, vymazanie alebo zničenie“.

37. V súlade s článkom 3 ods. 1 sa smernica o osobných údajoch uplatňuje na „spracovanie osobných údajov vcelku alebo čiastočných údajov, automatickými prostriedkami, a na spracovanie osobných údajov inými, ako automatickými prostriedkami, ktoré tvoria časť registračného systému alebo určených pre to, aby tvorili časť registračného systému“.

38. Článok 7 stanovuje kritériá, ktoré určujú, či je spracovanie údajov zákonné. Podľa článku 7 písm. c), resp. f) je to tak v prípade, ak je spracovanie nevyhnutné „na vyhovenie právnemu záväzku, ktorého subjektom je kontrolór“, a „pre účely legitímnych záujmov, ktoré plní kontrolór, alebo tretia strana alebo strany, ktorým sú údaje odhalené, s výnimkou, ak takéto záujmy sú prevýšené záujmami týkajúcimi sa základných práv a slobôd osoby pracujúcej s údajmi, ktoré potrebujú ochranu podľa článku 1 ods. 1“.

Smernica o nekalých obchodných praktikách

39. V odôvodnení 8 smernice o nekalých obchodných praktikách sa uvádza, že táto smernica priamo ochraňuje ekonomické záujmy spotrebiteľov pred nekalými obchodnými praktikami podnikateľov voči spotrebiteľom a nepriamo ochraňuje oprávnených podnikateľov pred ich konkurentmi, ktorí sa neriadia pravidlami tejto smernice. Táto smernica tak zabezpečuje poctivú hospodársku súťaž v oblastiach ňou upravených.

40. „Spotrebiteľ“ v zmysle smernice o nekalých obchodných praktikách je „akákoľvek fyzická osoba, ktorá v rámci obchodných praktík, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná na účely spadajúce mimo rámca jej obchodnej, podnikateľskej, remeselnej alebo profesijnej činnosti“ [článok 2 písm. a)]. „Obchodník“ je „akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, ktorá v rámci obchodných praktík, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná na účely spadajúce do rámca jej obchodnej, podnikateľskej, remeselnej alebo profesijnej činnosti, a ktokoľvek, kto koná v mene alebo v zastúpení obchodníka“ [článok 2 písm. b)]. „Obchodné praktiky podnikateľov voči spotrebiteľom“ alebo „obchodné praktiky“ sú „akékoľvek konanie, opomenutie, spôsob správania alebo vyjadrenie, obchodná komunikácia vrátane reklamy a marketingu obchodníka, priamo spojené s podporou, predajom alebo dodávkou produktu [teda akéhokoľvek tovaru alebo služby [17]] spotrebiteľom“ [článok 2 písm. d)].

41. Článok 3 ods. 1 stanovuje, že smernica o nekalých obchodných praktikách „sa uplatňuje na nekalé obchodné praktiky podnikateľov voči spotrebiteľom tak, ako sú ustanovené v článku 5 [ktorý stanovuje zákaz nekalých obchodných praktík a vymedzuje také praktiky], pred, počas a po uskutočnení obchodnej transakcie vo vzťahu k produktu“.

42. V článku 3 ods. 4 sa uvádza, že „v prípadoch rozporu medzi ustanoveniami [smernice o nekalých obchodných praktikách] a inými právnymi predpismi Spoločenstva upravujúcimi osobitné aspekty nekalých obchodných praktík majú prednosť a na tieto osobitné aspekty sa použijú iné právne predpisy Spoločenstva“.

17 — Pozri článok 2 písm. c) smernice o nekalých obchodných praktikách.

Smernica o platobných službách

43. Smernica o platobných službách stanovuje okrem iného pravidlá na rozlíšenie šiestich kategórií poskytovateľov platobných služieb, vrátane úverových inštitúcií v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) smernice 2006/48/ES [článok 1 ods. 1 písm. a)] a platobných inštitúcií v zmysle smernice o platobných službách [článok 1 ods. 1 písm. d)].

44. Článok 4 bod 3 stanovuje, že „platobnou službou" je „akákoľvek obchodná činnosť uvedená v prílohe", ktorá zahŕňa vykonávanie platobných transakcií. „Platobná inštitúcia" je podľa článku 4 bodu 4 „právnická osoba, ktorej bolo podľa článku 10 [ktorý vyžaduje, aby podniky, ktoré majú v úmysle poskytovať platobné služby, pred začatím poskytovania platobných služieb získali povolenie na výkon činnosti platobnej inštitúcie] udelené povolenie poskytovať a vykonávať platobné služby v celom Spoločenstve". „Platobnou službou" je „akákoľvek obchodná činnosť uvedená v prílohe" [článok 4 bod 3]. „Agentom" je „fyzická alebo právnická osoba, ktorá pri poskytovaní platobných služieb koná v mene platobnej inštitúcie" [článok 4 bod 22].

45. Podľa článku 5 má žiadosť o udelenie povolenia na výkon činnosti platobnej inštitúcie obsahovať viaceré dokumenty, vrátane „opis[u] mechanizmov vnútornej kontroly, ktoré žiadateľ zaviedol s cieľom dodržiavať povinnosti týkajúce sa prania špinavých peňazí a financovania terorizmu podľa [smernice o praní špinavých peňazí]". Článok 10 ods. 2 stanovuje, že povolenie sa má udeliť, „ak informácie a doklady priložené k žiadosti spĺňajú všetky požiadavky podľa článku 5 a ak celkové hodnotenie príslušných orgánov po preskúmaní žiadosti je kladné". Podľa článku 12 ods. 1 možno povolenie odňať len za vymedzených okolností, vrátane prípadu, ak platobná inštitúcia prestala spĺňať podmienky na udelenie povolenia [článok 12 ods. 1 písm. c)].

46. V súlade s článkom 17 ods. 1 musí platobná inštitúcia, ktorá zamýšľa poskytovať platobné služby prostredníctvom agenta, oznámiť svojmu domovskému členskému štátu určité informácie, ktoré umožňujú zapísať tohto agenta do verejne prístupného registra zriadeného podľa článku 13. Medzi tieto informácie patrí meno/názov a bydlisko/sídlo agenta a opis mechanizmu vnútornej kontroly, ktorý agenti uplatnia s cieľom dodržiavať povinnosti podľa smernice o praní špinavých peňazí týkajúce sa prania špinavých peňazí a financovania terorizmu.

47. Podľa článku 20 ods. 1 prvého pododseku členské štáty majú určiť za príslušné orgány „… buď orgány verejnej moci, alebo subjekty uznané vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo orgánmi verejnej moci, ktoré na tento účel výslovne oprávňuje vnútroštátne právo, vrátane národných centrálnych bánk". V druhom pododseku sa uvádza, že také orgány musia zaručiť nezávislosť od hospodárskych subjektov a predchádzať konfliktu záujmov. Bez toho, aby bol dotknutý prvý pododsek, také orgány by samy nemali byť platobnými inštitúciami, úverovými inštitúciami, inštitúciami elektronických peňazí ani inštitúciami poštových podnikov.

48. V článku 21 (nazvanom „Dohľad") sa uvádza:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby boli kontroly vykonávané príslušnými orgánmi na účely kontroly nepretržitého dodržiavania ustanovení tejto hlavy [nazvanej „Poskytovatelia platobných služieb"] primerané, zodpovedajúce a aby reagovali na riziká, ktorým sú platobné inštitúcie vystavené.S cieľom vykonávať kontrolu dodržiavania ustanovení tejto hlavy sú príslušné orgány oprávnené prijať tieto opatrenia, a to najmä:

a) vyžadovať od platobnej inštitúcie, aby poskytla všetky informácie potrebné na kontrolu dodržiavania uvedených ustanovení;

b) vykonávať kontroly na mieste v platobnej inštitúcii, u každého agenta či v každej pobočke poskytujúcej platobné služby, za ktorých konanie nesie platobná inštitúcia zodpovednosť, alebo v každom subjekte, ktorému boli zverené činnosti;

c) vydávať odporúčania a usmernenia, a ak je to možné, i záväzné správne opatrenia a

d) pozastaviť platnosť povolenia alebo ho v prípadoch uvedených v článku 12 odňať.

2. … členské štáty ustanovia, že ich dotknuté príslušné orgány môžu proti platobným inštitúciám, resp. tým subjektom, ktoré v skutočnosti ovládajú obchodnú činnosť platobných inštitúcií, ktoré porušujú zákony, iné právne predpisy alebo správne opatrenia týkajúce sa dohľadu alebo vykonávania obchodnej činnosti v oblasti platobných služieb, prijať opatrenia alebo… uložiť sankcie, ktorých cieľom je ukončiť zistené porušenia alebo odstrániť ich príčiny.

…“

49. Článok 79, ktorý upravuje „ochran[u] údajov“, stanovuje: „Členské štáty povolia spracovanie osobných údajov platobnými systémami a poskytovateľmi platobných služieb, ak je to nevyhnutné na predchádzanie platobným podvodom, ich vyšetrovanie a odhaľovanie. Spracovanie takýchto osobných údajov sa vykonáva v súlade so [smernicou o osobných údajoch]“.

Vnútroštátne právo

50. Ley 10/2010, de 28 de abril, de prevención del blanqueo de capitales y de la financiación del terrorismo (zákon č. 10/2010 z 28. apríla 2010 o predchádzaní praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, ďalej len „zákon č. 10/2010“), ktorým bola smernica o praní špinavých peňazí prebratá do španielskeho práva, rozlišuje tri druhy opatrení povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi: i) opatrenia štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (články 3 až 6), ii) opatrenia zjednodušenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (článok 9)[18] a iii) opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (článok 11).

51. Medzi opatrenia štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi patrí formálna identifikácia dotknutých osôb (článok 3), identifikácia skutočných majiteľov (článok 4), získanie informácií o predmete a povahe plánovaného obchodného vzťahu (článok 5) a sústavné sledovanie obchodného vzťahu (článok 6).

52. V súlade s článkom 7 ods. 3 osoby, na ktoré sa vzťahuje zákon č. 10/2010, nemôžu založiť obchodný vzťah alebo vykonať transakciu, ak nemôžu uplatniť opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi predpísané týmto zákonom. Ak taká nemožnosť nastane v priebehu obchodného vzťahu, majú tento vzťah ukončiť.

53. V článku 9 ods. 1 písm. b) sa uvádza, že osoby, na ktoré sa vzťahuje zákon č. 10/2010, sú oprávnené neuplatniť určité opatrenia štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi voči klientom, ktorými sú finančné inštitúcie so sídlom v Európskej únii alebo v rovnocenných tretích krajinách a ktoré podliehajú dohľadu nad dodržiavaním opatrení povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi. Podľa vnútroštátneho súdu použitie slova „oprávnené“ svedčí o tom, že toto ustanovenie nestanovuje povinnosť. Vnútroštátny súd však má pochybnosti o jeho presnom význame.

54. V súlade s článkom 11 sa musia opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi prijať v prípade, ak na základe posúdenia rizika existuje vysoké riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu. Určité situácie, najmä služby zasielania peňazí, predstavujú vzhľadom na svoju povahu také riziko.

18 — Článok 10 sa týka zjednodušených opatrení, ale vo vzťahu k produktom alebo transakciám.

Skutkový stav, konanie a prejudiciálne otázky

55. Safe je spoločnosť, ktorá uskutočňuje prevody finančných prostriedkov klientov do zahraničia (teda do iných členských štátov a do tretích štátov) prostredníctvom svojich účtov vedených v úverových inštitúciách.

56. V návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa uvádza, že banky zrušili účty spoločnosti Safe, ktoré boli u nich vedené, po tom, čo im táto spoločnosť odmietla poskytnúť informácie (týkajúce sa jej klientov a určenia zasielaných finančných prostriedkov), ktoré si vyžiadali na základe zákona č. 10/2010 v reakcii na nezrovnalosti v súvislosti s agentmi, ktorým Safe udelila povolenie na vykonávanie prevodov prostredníctvom jej účtov a ktorých preverila Banco de España (Banka Španielska).

57. Dňa 11. mája 2011 BBVA oznámila tieto nezrovnalosti Servicio Ejecutivo de la Comisión de Prevención del Blanqueo de Capitales e Infracciones Monetarias del Banco de España (Výkonný útvar Komisie Banky Španielska pre predchádzanie praniu špinavých peňazí a menovým trestným činom, ďalej len „SEPBLAC“). Dňa 22. júla 2011 BBVA upovedomila spoločnosť Safe o neodvolateľnom zrušení jej účtu.

58. Safe napadla rozhodnutie BBVA o zrušení jej účtu (a podobné rozhodnutia ďalších dvoch bánk) na Juzgado de lo Mercantil nº 5 de Barcelona (Obchodný súd č. 5 v Barcelone, ďalej len „obchodný súd“) s odôvodnením, že zrušenie bolo nekalosúťažným konaním, ktoré jej zabránilo v riadnej prevádzke spočívajúcej v uskutočňovaní prevodov finančných prostriedkov do zahraničia. Podľa spoločnosti Safe i) na zasielanie peňazí do zahraničia nevyhnutne potrebovala mať účty, ii) súťažila na trhu s bankami, iii) banky nikdy predtým nevyžadovali, aby im Safe poskytla požadované údaje týkajúce sa jej klientov a pôvodu a určenia finančných prostriedkov (banky začali takto postupovať s odvolaním sa na zákon č. 10/2010), a iv) poskytnutie takých údajov bankám by bolo v rozpore s právnymi predpismi týkajúcimi sa ochrany osobných údajov. Banky sa vyjadrili tak, že ich opatrenia boli v súlade so zákonom č. 10/2010, boli odôvodnené najmä vzhľadom na riziká súvisiace s prevodom finančných prostriedkov do zahraničia a neboli v rozpore so súťažným právom.

59. Dňa 25. septembra 2009 obchodný súd zamietol žalobu spoločnosti Safe. Konštatoval, že banky boli oprávnené požiadať spoločnosť Safe, aby prijala opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a poskytla údaje o svojich klientoch, za predpokladu, že zistili v správaní spoločnosti Safe indície porušovania zákona č. 10/2010. Otázku, či banky zrušili účty spoločnosti Safe odôvodnene, bolo potrebné preskúmať v konkrétnom prípade. Hoci žiadna z bánk neporušila nijaký konkrétny zákaz protisúťažného konania, Sabadell a Liberbank (no nie BBVA) konali nekalo, lebo neuviedli dôvody, na ktorých boli založené ich opatrenia. Postup BBVA bol považovaný za odôvodnený, lebo vychádzal z kontrol, ktoré ukázali, že 22 % prevodov uskutočnených prostredníctvom účtu spoločnosti Safe počas obdobia od 1. septembra do 30. novembra 2010 *nevykonali* agenti, ktorých schválila Safe a preverila Banka Španielska. Okrem toho počas tohto obdobia vykonalo prevody 1 291 osôb, čo bolo oveľa viac ako počet agentov spoločnosti Safe. Znalecký posudok navyše zdôraznil riziká prevodov neuskutočnených identifikovanými agentmi.

60. Safe, Sabadell a Liberbank podali proti tomuto rozsudku odvolanie na Audiencia Provincial de Barcelona (Provinčný súd v Barcelone, ďalej len „vnútroštátny súd“), ktorý prejednáva tieto tri odvolania v spoločnom konaní.

61. Vnútroštátny súd uvádza, že na všetky dotknuté subjekty sa vzťahuje zákon č. 10/2010, lebo spadajú do kategórií vymenovaných v článku 2 tohto zákona, medzi ktoré patria úverové inštitúcie a platobné inštitúcie. Všetky subjekty navyše súťažia na trhu a vykonávajú rovnakú činnosť spočívajúcu v zasielaní peňazí do zahraničia. Platobné inštitúcie (ako napríklad Safe) to však musia robiť prostredníctvom účtov vedených v úverových inštitúciách (akými sú banky).

62. Safe po prvé tvrdí, že BBVA nebola povinná prijať opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu k finančným inštitúciám, lebo na ne priamo dohliadajú orgány verejnej moci, najmä Banka Španielska. Po druhé v Španielsku môže mať prístup k údajom o klientoch platobných inštitúcií len SEPBLAC. Po tretie, aj keby BBVA bola povinná prijať opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, pred prijatím takých opatrení mala vykonať podrobný a vyčerpávajúci prieskum politiky spoločnosti Safe zameranej na dodržiavanie príslušných predpisov. V prejednávanom prípade si BBVA len vyžiadala znalecký posudok, ktorý bol vypracovaný na základe údajov spoločnosti BBVA. Po štvrté zákon č. 10/2010 sa nevzťahuje na osoby, akými sú agenti, ktoré poskytujú podporu finančným inštitúciám pri prevodoch finančných prostriedkov.

63. Sabadell sa vo svojom odvolaní zaoberá skutočnosťou, že obchodný súd vo svojom rozsudku akceptoval, že Sabadell v zásade mohla prijať opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, ale že to nemohla urobiť v tomto prípade. Liberbank tvrdí, že zrušenie účtu bolo odôvodnené, lebo Safe neposkytla požadované informácie.

64. Za týchto okolností vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. O výklade článku 11 ods. 1 [smernice o praní špinavých peňazí]:

a) V spojení s článkom 7 tejto smernice: chcel normotvorca [Únie] stanoviť skutočnú výnimku z právomoci úverových inštitúcií uplatniť opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu k svojim klientom, ak sú ich klientmi platobné inštitúcie, ktoré podliehajú vlastnému systému dohľadu, alebo chcel priznať len oprávnenie na stanovenie výnimky?

b) V spojení s článkom 5 tejto smernice: môže vnútroštátny zákonodarca prebrať výnimku obsiahnutú v uvedenom ustanovení v znení odlišnom od jeho samotného obsahu?

c) Je výnimka obsiahnutá v článku 11 ods. 1 uplatniteľná aj vo vzťahu k opatreniam zvýšenej povinnej starostlivosti za tých istých podmienok ako vo vzťahu k opatreniam povinnej starostlivosti?

2. Subsidiárne pre prípad, ak z odpovede na uvedené otázky vyplynie, že úverové inštitúcie môžu prijať opatrenia povinnej starostlivosti a zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu k platobným inštitúciám:

a) V akom rozsahu môžu úverové inštitúcie dohliadať na činnosť platobnej inštitúcie? Možno ich na základe [smernice o praní špinavých peňazí] považovať za oprávnené na dohľad nad postupmi a opatreniami povinnej starostlivosti uplatnenými platobnými inštitúciami, alebo majú takúto právomoc výlučne verejnoprávne inštitúcie uvedené v [smernici o platobných službách], v prejednávanom prípade Banco de España?

b) Vyžaduje uplatnenie právomoci prijať opatrenia zo strany úverových inštitúcií nejaké osobitné odôvodnenie, ktoré možno vyvodiť z úkonov platobnej inštitúcie, alebo ich možno prijať všeobecne len z dôvodu, že platobná inštitúcia vykonáva rizikovú činnosť, akou je zasielanie peňazí do zahraničia?

c) V prípade, ak sa na to, aby úverové inštitúcie mohli uplatniť opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu k platobným inštitúciám, vyžaduje konkrétne odôvodnenie:

i) Aké sú relevantné úkony, ktorým musí banková inštitúcia venovať pozornosť na účely uplatnenia opatrení povinnej starostlivosti?

ii) Možno úverovú inštitúciu považovať za oprávnenú k tomu, aby na tento účel posudzovala opatrenia povinnej starostlivosti, ktoré pri svojej činnosti uplatňuje platobná inštitúcia?

iii) Je využitie tejto právomoci podmienené tým, že banková inštitúcia zistí v činnosti platobnej inštitúcie nejaké konanie, ktoré vyvoláva podozrenie o jej spolupráci na činnostiach prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu?

3. V prípade, ak sú úverové inštitúcie oprávnené uplatniť opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu k platobným inštitúciám:

a) Je prípustné, ak jedno z týchto opatrení spočíva v požiadavke, aby platobné inštitúcie poskytli údaje o totožnosti všetkých svojich klientov, od ktorých pochádzajú finančné prostriedky, ktoré zasielajú, ako aj o totožnosti príjemcov?

b) Je v súlade so [smernicou o osobných údajoch], ak platobné inštitúcie musia poskytnúť údaje o svojich klientoch úverovým inštitúciám, s ktorými sú nútené spolupracovať a s ktorými zároveň súťažia na trhu?“

65. BBVA, Safe, španielska a portugalská vláda, ako aj Európska komisia predložili písomné pripomienky. Na pojednávaní 6. mája 2015 tie isté subjekty s výnimkou BBVA a portugalskej vlády predniesli ústne pripomienky.

Posúdenie

Úvodné poznámky

66. Podstatu sporu na vnútroštátnom súde tvorí otázka, či banky boli podľa (správne prebratej) smernice o praní špinavých peňazí oprávnené alebo povinné postupovať tak, ako postupovali, alebo či neodôvodnene využili túto smernicu ako ospravedlnenie nekalosúťažného konania.

67. Položené otázky sú relevantné len v rozsahu, v akom sú banky a Safe subjektmi, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí.[19] Žiaden z účastníkov konania nespochybnil rozhodnutie vnútroštátneho súdu charakterizovať ich pri formulácii otázok ako úverové inštitúcie, resp. ako platobnú inštitúciu v zmysle vnútroštátnych predpisov prijatých na prebratie článku 3 smernice o praní špinavých peňazí.

68. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd pýta na článok 11 ods. 1 smernice o praní špinavých peňazí, najmä na to, či toto ustanovenie – vykladané v súvislosti s článkami 5 a 7 – bráni členskému štátu v tom, aby úverovej inštitúcii povolil alebo od nej vyžadoval uplatnenie opatrení štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi voči klientovi, ktorý je platobnou inštitúciou a tiež sa na neho vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí [prvá otázka písm. a) a b)]. Prvou otázkou písm. c) vnútroštátny súd kladie podobnú otázku v súvislosti s opatreniami zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa článku 13.

19 — Konkrétne úverovými inštitúciami alebo finančnými inštitúciami vymenovanými v článku 2 ods. 1 bodoch 1 a 2 smernice o praní špinavých peňazí.

69. Domnievam sa, že odpoveď na prvú otázku závisí predovšetkým od pôsobnosti článku 7, článku 11 ods. 1 a článku 13 smernice o praní špinavých peňazí. Ak členským štátom pri preberaní ktoréhokoľvek z týchto ustanovení nič nebráni v tom, aby povolili úverovej inštitúcii alebo od nej vyžadovali, aby zrušila účty platobnej inštitúcie za okolností, o aké ide v prejednávanej veci, nie je potrebné zaoberať sa článkom 5, lebo povinnosti podľa vnútroštátneho práva potom len zodpovedajú povinnostiam podľa smernice o praní špinavých peňazí.

70. Ak naopak treba vykladať článok 5, článok 7, článok 11 ods. 1 a článok 13 smernice o praní špinavých peňazí tak, že tieto ustanovenia bránia členským štátom v tom, aby povolili úverovým inštitúciám, akými sú banky, alebo od nich vyžadovali uplatnenie opatrení (zvýšenej) povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi za okolností, ktoré si vyžadujú zjednodušenú povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi, druhá a tretia otázka už nie je relevantná, lebo opatrenia bánk nemohli mať nijaký právny základ.

71. Ak smernica o praní špinavých peňazí nebráni členským štátom, aby za takých okolností povolili alebo vyžadovali opatrenia (zvýšenej) povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, Súdny dvor má na základe druhej a tretej otázky posúdiť rozsah takých opatrení a podmienky, za ktorých ich možno uložiť. Môže vnútroštátne právo konkrétne stanoviť, že úverové inštitúcie dohliadajú nad operáciami a postupmi a opatreniami povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi prijatými platobnými inštitúciami, a ak áno, v akom rozsahu [druhá otázka písm. a)]? Je výkon práva uplatniť opatrenia (zvýšenej) povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podmienený existenciou osobitného odôvodnenia, alebo stačí, ak klient vykonáva rizikovú činnosť [druhá otázka písm. b)]? Ak je potrebné osobitné odôvodnenie, na akých kritériách musí byť taká analýza založená [druhá otázka písm. c)]? Napokon môžu také opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi zahŕňať požiadavku, aby platobné inštitúcie poskytli identifikačné údaje o všetkých svojich klientoch, od ktorých pochádzajú zasielané finančné prostriedky, a tiež oznámili totožnosť príjemcov, a je to v súlade so smernicou o osobných údajoch [tretia otázka písm. a) a b)]?

72. Všetky subjekty vychádzali pri výklade smernice o praní špinavých peňazí z odporúčaní a iných materiálov vypracovaných FATF, ktorá je medzivládnym orgánom, ktorý určuje normy a vyvíja a podporuje politiky na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.[20] Súdny dvor už uznal, že smernica o praní špinavých peňazí (tak ako smernica 91/308/EHS, ktorá jej predchádzala) bola prijatá na účely uplatňovania a vymožiteľnosti odporúčaní FATF v Európskej únii.[21] Smernica o praní špinavých peňazí by sa preto mala vykladať v súlade s odporúčaniami FATF z roku 2003[22], ktoré sú v podstate minimálnymi normami v tejto oblasti. Pokiaľ to teda bude relevantné, vezmem ich do úvahy.

73. V niektorých otázkach vnútroštátny súd označil konkrétne ustanovenia práva EÚ. V iných to neurobil. Podľa ustálenej judikatúry však s cieľom poskytnúť užitočnú odpoveď na položené otázky môže Súdny dvor vziať do úvahy aj ustanovenia práva EÚ, o ktoré sa vnútroštátny súd neopieral.[23] Pri navrhovaní odpovedí na položené otázky som zaujal tento prístup.

74. Hoci v tretej otázke písm. b) sa nespomína smernica o nekalých obchodných praktikách, vnútroštátny súd inde vo svojom rozhodnutí vyjadruje pochybnosti o vzťahu medzi právami podľa tejto smernice a smernicou o praní špinavých peňazí. Smernica o nekalých obchodných praktikách sa tu však neuplatní, lebo Safe *nie* je osobou, ktorá „koná na účely spadajúce mimo rámca jej obchodnej,

20 — Pozri odporúčania FATF z roku 2003, úvod, poznámku pod čiarou 1, a odporúčania FATF z roku 2012, úvod, stranu 7. Komisia je uvedená ako jeden z členov FATF.

21 — Pozri napríklad rozsudok Jyske Bank Gibraltar (C-212/11, EU:C:2013:270, ďalej len „rozsudok Jyske Bank Gibraltar“, body 46 a 63).

22 — Pozri bod 7 týchto návrhov.

23 — Pozri rozsudok Jyske Bank Gibraltar, bod 38 a citovanú judikatúru.

podnikateľskej, remeselnej alebo profesijnej činnosti“ [24]. Súdny dvor konštatoval, že pojmy „spotrebiteľ“ a „obchodník“ uvedené v tejto smernici majú opačný význam a že pojem „spotrebiteľ“ označuje „akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá nekoná v rámci výkonu svojho podnikania alebo povolania“. [25] Safe teda nie je spotrebiteľom v zmysle tejto smernice.

Pôsobnosť článku 11 ods. 1 smernice o praní špinavých peňazí [prvá otázka písm. a) až c)]

75. Hoci to vnútroštátny súd výslovne neuviedol, z listín založených v spise a z písomných a ústnych pripomienok vyplýva, že BBVA nadobudla podozrenie o praní špinavých peňazí alebo financovaní terorizmu po tom, čo zistila nezrovnalosti v informáciách o agentoch, ktorí prevádzali finančné prostriedky prostredníctvom účtu spoločnosti Safe vedeného v BBVA.

76. BBVA zrušila účet spoločnosti Safe na základe zákona č. 10/2010, ktorý na jednej strane dovoľuje uplatniť opatrenia zjednodušenej povinnej starostlivosti vo vzťahu k finančným inštitúciám, v prípade ktorých dodržiavanie opatrení povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podlieha dohľadu, a na druhej strane vyžaduje od subjektov, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, aby v závislosti od posúdenia rizika uplatnili opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi v situáciách, ktoré už vzhľadom na svoju povahu predstavujú vysoké riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, ako je to v prípade prevodu finančných prostriedkov.

77. Vnútroštátny súd sa prvou otázkou v podstate pýta, či smernica o praní špinavých peňazí bráni vnútroštátnemu predpisu, ktorý týmto spôsobom upravuje opatrenia (zjednodušenej a zvýšenej) povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi.

78. Smernica o praní špinavých peňazí upravuje tri rôzne druhy opatrení povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (štandardné, zjednodušené a zvýšené). Členské štáty musia zabezpečiť náležité uplatňovanie týchto opatrení s cieľom zabrániť využívaniu finančného systému na pranie špinavých peňazí a financovanie terorizmu. Uplatnenie takých opatrení môže byť potrebné pred alebo po založení obchodného vzťahu alebo vykonaní transakcie. Zamýšľaný stupeň odstrašenia v prípade každého druhu opatrenia závisí od zistenej miery rizika využitia finančného systému na také účely. Táto miera rizika sa nevyhnutne mení, a teda členské štáty musia zabezpečiť, aby opatrenia, ktoré sa majú uplatniť, zodpovedali situácii v konkrétnom prípade. [26] Preto sa domnievam, že rozhodnutie o tom, aká úroveň povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi sa má uplatniť, musí byť vždy založené na overiteľných dôvodoch.

79. Zastávam názor, že východiskom na pochopenie kapitoly II smernice o praní špinavých peňazí (nazvanej „Povinná starostlivosť“) a vzťahu medzi článkom 5, článkom 7, článkom 11 ods. 1 a článkom 13 je povinnosť uplatniť opatrenia *štandardnej* povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi.

80. V článku 7 sú uvedené situácie, ktoré automaticky zakladajú povinnosť uplatniť opatrenia štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, lebo sa považujú za situácie, ktoré predstavujú riziká prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorým možno predísť opatreniami podľa článkov 8 a 9. [27] Tieto situácie sa týkajú: a) zakladania obchodného vzťahu, b) vykonávania príležitostných transakcií rovnajúcich sa čiastke 15 000 EUR alebo viac, c) existencie podozrenia na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu a d) existencie pochybností o pravosti alebo primeranosti predtým získaných identifikačných údajov o klientoch. Opatrenia štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi sa teda môžu uplatniť pred vznikom

24 — Článok 2 písm. a) smernice o nekalých obchodných praktikách.

25 — Rozsudok BKK Mobil Oil (C-59/12, EU:C:2013:634, bod 33).

26 — Pozri napríklad článok 8 ods. 2 a článok 34 ods. 1, ako aj odôvodnenia 22 a 24 smernice o praní špinavých peňazí.

27 — Môžu byť aj iné okolnosti, za ktorých sa konštatuje existencia takého rizika.

obchodného vzťahu alebo uskutočnením transakcie [článok 7 písm. a) a b)] alebo bez ohľadu na to, či ide o taký prípad [článok 7 písm. c) a d)]. Nič v článku 7 písm. c) konkrétne nenasvedčuje tomu, že uvedené podozrenie na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu musí vzniknúť pred založením obchodného vzťahu alebo uskutočnením transakcie, a nemôže vzniknúť v priebehu takého vzťahu alebo transakcie.

81. Smernica o praní špinavých peňazí nevymedzuje „podozrenie na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu“. Hoci článok 22 ods. 1 písm. a) (ktorý upravuje rozsah ohlasovacej povinnosti voči FIU) nasvedčuje tomu, že mať „podozrenie“ nie je to isté ako mať „opodstatnené dôvody domnievať sa“, že dochádza (alebo došlo) k praniu špinavých peňazí alebo financovaniu terorizmu alebo k pokusu o ne, zastávam názor, že toto rozlíšenie nemožno chápať tak, že „podozrenie“ v zmysle článku 7 písm. c) je čisto subjektívnou záležitosťou. Podľa môjho názoru musí byť podozrenie založené na určitých objektívnych údajoch, ktoré možno preskúmať s cieľom overiť dodržanie článku 7 písm. c) a iných ustanovení smernice o praní špinavých peňazí.[28] Domnievam sa teda, že „podozrenie na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu“ v zmysle článku 7 písm. c) vzniká najmä vtedy, ak – s prihliadnutím na individuálne okolnosti klienta a jeho transakcií (a to aj pokiaľ ide o využívanie a správu jeho účtu alebo účtov) – existujú overiteľné dôvody, ktoré svedčia o riziku, že v súvislosti s týmto klientom dochádza alebo dôjde k praniu špinavých peňazí alebo financovaniu terorizmu.

82. Podľa smernice o praní špinavých peňazí musia vnútroštátne predpisy stanoviť, že v prípade, ak existuje také podozrenie (a v ostatných situáciách vymenovaných v článku 7), musia subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, uplatniť opatrenia štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, vrátane identifikácie klienta a overenia jeho totožnosti [článok 8 ods. 1 písm. a)], prípadnej identifikácie konečného vlastníka [článok 8 ods. 1 písm. b)], získania informácií o účele a plánovanom charaktere obchodného vzťahu [článok 8 ods. 1 písm. c)] a vykonávania priebežného monitorovania obchodného vzťahu jestvujúceho obchodného vzťahu a už uskutočnených transakcií [článok 8 ods. 1 písm. d)]. Článok 8 ods. 1 písm. d) možno uplatniť len *ex post*. Ostatné tri druhy opatrení možno uplatniť v ktoromkoľvek štádiu. To je v súlade s článkom 9 ods. 6, podľa ktorého členské štáty musia vyžadovať, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, uplatňovali postupy povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi na všetkých nových klientov a vo vhodnej dobe aj na existujúcich klientov na základe posúdenia rizika. Pred založením obchodného vzťahu alebo vykonaním príslušnej transakcie však členské štáty musia vyžadovať overenie totožnosti klienta a konečného vlastníka (článok 9 ods. 1).

83. Články 7, 8 a 9 teda určujú okolnosti, za ktorých musia vnútroštátne predpisy podľa názoru normotvorcu EÚ stanoviť „štandardné“ preventívne opatrenia, ak existuje riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, a vymedzil primerané opatrenia na zamedzenie naplnenia tohto rizika.

84. Za iných okolností (napríklad v závislosti od typu klienta, obchodného vzťahu, produktu alebo transakcie[29]) môže byť riziko nižšie alebo vyššie. Články 11 a 13 upravujú tieto situácie a vyžadujú, aby členské štáty zabezpečili uplatnenie rôznych stupňov opatrení povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi.

85. S výhradou určitých podmienok stanovených v článku 11 sa opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi uvedené v článku 8 a článku 9 ods. 1 nemajú uplatniť za okolností, keď by sa inak podľa článku 7 písm. a), b) a d) vyžadovali. Tieto podmienky sa týkajú situácií, v ktorých podľa názoru normotvorcu EÚ existuje nižšie riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, a to napríklad z dôvodu totožnosti klienta alebo hodnoty a obsahu transakcie alebo produktu.

28 — Napríklad článku 22 ods. 1 písm. a), článku 24 a článku 27.

29 — Poznamenávam, že hoci smernica o praní špinavých peňazí nevymedzuje pojem „produkt“, z kontextu použitia tohto pojmu vyplýva, že sa má vzťahovať na rôzne finančné a obchodné ponuky.

86. Je to tak v prípade, ak je klient subjektu, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, sám úverovou alebo finančnou inštitúciou, na ktorú sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí. V súlade s článkom 11 ods. 1 členské štáty nemôžu vyžadovať, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí (ako sú banky), uplatňovali opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa článku 8 a článku 9 ods. 1 voči svojim klientom (ako napríklad spoločnosti Safe) za okolností vymenovaných v článku 7 písm. a), b) a d).

87. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že článok 11 ods. 1 *vyžaduje*, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, nepodliehali opatreniam štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, zatiaľ čo iné odseky článku 11 (napríklad článok 11 ods. 2) *dovoľujú* členským štátom povoliť zjednodušenú povinnú starostlivosť. Použitie slova „môžu“ inde v článku 11 svedčí o tom, že členské štáty majú možnosť uložiť opatrenia zjednodušenej povinnej starostlivosti uvedené v článku 11, opatrenia štandardnej povinnej starostlivosti podľa článku 8 alebo povinnosti zvýšenej alebo prísnejšej povinnej starostlivosti v súlade s článkami 13 a 5. Domnievam sa, že použitie slova „nepodliehajú“ v článku 11 ods. 1 znamená, že v tomto prípade je menej možností: buď sa uplatní zjednodušená povinná starostlivosť, alebo – pokiaľ je to relevantné a potrebné – uplatnia sa povinnosti zvýšenej alebo sprísnenej povinnej starostlivosti v súlade s článkami 13 a 5. Nemožno uplatniť štandardnú povinnú starostlivosť ako takú. Článok 11 ods. 1 teda vykladám tak, že nezakazuje prísnejšie ustanovenia založené na článku 5.

88. Dôvodom existencie odchýlky uvedenej v článku 11 ods. 1 je, že na samotného klienta sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí. Tento klient musí dodržiavať všetky príslušné požiadavky stanovené v tejto smernici tak, ako boli prebraté do vnútroštátneho práva, vrátane požiadaviek týkajúcich sa opatrení povinnej starostlivosti, ktoré musí uplatňovať vo vzťahu k svojim vlastným klientom, a podlieha požiadavkám tejto smernice týkajúcim sa oznamovania, dohľadu a iných otázok. Za týchto okolností je potreba prijať preventívne opatrenia zmiernená.

89. Tento dôvod existencie odchýlky je tiež v súlade s odporúčaniami FATF z roku 2012. V bode 16 výkladovej poznámky k odporúčaniu 10 sa uznáva, že môžu existovať okolnosti, za ktorých je riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu nižšie a – za predpokladu náležitej analýzy rizika – by mohlo byť opodstatnené dovoliť finančným inštitúciám uplatniť opatrenia zjednodušenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi.[30] V bode 17 je výslovne uvedený príklad finančných inštitúcií, ktoré samy podliehajú požiadavkám týkajúcim sa boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, ktoré sú v súlade s odporúčaniami FATF z roku 2012, účinne splnili tieto požiadavky a podliehajú dohľadu, pokiaľ ide o dodržiavanie týchto povinností.[31]

90. Zastávam teda názor, že článok 11 ods. 1 vyjadruje zásadu, že opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi by mali byť úmerné zisteným rizikám.[32] Článok 11 ods. 1 predpokladá znížené riziko, lebo *vzhľadom na to, že klient je subjektom, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí*, sú už zavedené opatrenia týkajúce sa povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, oznamovania a dohľadu s cieľom riadiť riziko, ktoré môže predstavovať tento subjekt, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, a najmä vlastní klienti tohto subjektu. Cieľom článku 11 ods. 1 je teda zosúladiť záujmy účinnej právnej úpravy, ekonomicky vhodného riadenia rizík a vhodnej a primeranej prevencie rizika prania špinavých peňazí a financovania terorizmu.

30 — Pozri tiež výkladovú poznámku 9 k odporúčaniu 5 odporúčaní FATF z roku 2003.

31 — Pozri tiež výkladovú poznámku 10 k odporúčaniu 5 odporúčaní FATF z roku 2003.

32 — Pozri odôvodnenia 22 a 24 smernice o praní špinavých peňazí. Pozri tiež odporúčanie 1 odporúčaní FATF z roku 2012.

91. Článok 11 ods. 1 sa uplatňuje na všetky subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, aj keď niektoré subjekty môžu podliehať dodatočným podmienkam, ako je to v prípade platobných inštitúcií na základe smernice o platobných službách. Ich povolenie na výkon činnosti platobnej inštitúcie závisí od dodržiavania smernice o praní špinavých peňazí, a ak zamýšľajú využívať agentov zapísaných do registra, musia mať zavedený mechanizmus vnútornej kontroly na overovanie jej dodržiavania. [33]

92. Napriek uplatňovaniu smernice o praní špinavých peňazí, smernice o platobných službách a iných predpisov EÚ [34] však ochrana pred rizikom prania špinavých peňazí a financovania terorizmu podľa platného práva EÚ (a vnútroštátnych vykonávacích predpisov) nemôže zaručiť nulové riziko. [35]

93. Preto článok 11 ods. 1 *nestanovuje* odchýlku od článku 7 písm. c). Bez ohľadu na akékoľvek odchýlky, výnimky alebo prahové hodnoty, a teda bez ohľadu na to, či klient je alebo nie je subjektom, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, článok 7 písm. c) stanovuje, že opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi sa vždy vyžadujú, ak existuje podozrenie na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu. [36] Inak povedané, ak vznikne také podozrenie, členský štát nemôže povoliť alebo vyžadovať uplatnenie opatrení zjednodušenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi. Ak teda príslušný vnútroštátny súd v prejednávanom prípade konštatuje, že BBVA a dve ďalšie banky dospeli k správnemu záveru, že také podozrenie existuje v súvislosti so spoločnosťou Safe, právo EÚ vyžaduje, aby tento súd vyložil vnútroštátne predpisy (pokiaľ je to možné) v tom zmysle, že banky boli podľa článku 7 písm. c) povinné uplatniť (aspoň) opatrenia štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi. [37]

94. Skutočnosť, že klient je sám subjektom, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, tiež neznamená, že členský štát nesmie vyžadovať uplatnenie opatrení zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi v zmysle článku 13 tejto smernice voči tomuto klientovi, ak napriek zárukám, ktoré už poskytuje smernica o praní špinavých peňazí, smernica o platobných službách a iné predpisy EÚ, existuje vyššie riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu v zmysle tohto ustanovenia. Článok 11 stanovuje len odchýlku od opatrení štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi v situáciách nižšieho rizika. Keďže tento článok neodkazuje na článok 13, nemá nijaký vplyv na povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi, ktorá sa vyžaduje v prípade, ak existuje vyššie riziko.

95. Článok 13 vyžaduje, aby členské štáty stanovili, že subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, uplatnia na základe posúdenia rizika opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi najmä v situáciách, ktoré vzhľadom na svoju povahu môžu predstavovať vyššie riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, a aspoň v situáciách vyššieho rizika uvedených článku 13 ods. 2 až 4. V týchto odsekoch nie je uvedené zasielanie peňazí do zahraničia.

33 — Pozri napríklad články 17 a 21 smernice o platobných službách.

34 — Medzi iné predpisy EÚ týkajúce sa boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu patrí: nariadenie (ES) č. 1781/2006 z 15. novembra 2006 o údajoch o príkazcovi, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov (Ú. v. EÚ L 345, s. 1); nariadenie (ES) č. 1889/2005 z 26. októbra 2005 o kontrole peňažných prostriedkov v hotovosti, ktoré vstupujú do Spoločenstva alebo vystupujú zo Spoločenstva (Ú. v. EÚ L 309, s. 9), a nariadenie (ES) č. 2580/2001 z 27. decembra 2001 o určitých obmedzujúcich opatreniach zameraných proti určitým osobám a subjektom s cieľom boja proti terorizmu (Ú. v. ES L 344, s. 70; Mim. vyd. 18/001, s. 207).

35 — FATF tiež zaujala stanovisko, že rizikovo orientovaný prístup nie je prístupom s „nulovým zlyhaním“ a môžu existovať prípady, v ktorých inštitúcia prijala všetky primerané opatrenia na identifikáciu a zmiernenie rizík, ale stále sa využíva na pranie špinavých peňazí a financovanie terorizmu. Pozri FATF: Usmernenia k rizikovo orientovanému prístupu – bankový sektor (október 2014), bod 10.

36 — Na základe tohto dôsledku Európsky parlament navrhol vylúčiť (súčasný) článok 7 písm. c) z odchýlky: pozri správu o návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí, vrátane financovania terorizmu [COM(2004)0448 – C6-0143/2004 – 2004/0137(COD)], s. 43.

37 — To je tiež v súlade s odporúčaniami FATF z roku 2003. Vo výkladovej poznámke 13 k odporúčaniu 5 sa uvádza, že „opatrenia zjednodušenej [povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi] nie sú prípustné vždy, keď existuje podozrenie na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu alebo sa uplatnia osobitné postupy týkajúce sa vyššieho rizika“. Pozri tiež výkladovú poznámku 2 k odporúčaniu 1 odporúčaní FATF z roku 2012.

Vnútroštátny súd tiež nenaznačil, že sa uplatní niektorý z týchto odsekov.[38] Článok 13 však nebráni členským štátom v tom, aby vo svojich vnútroštátnych predpisoch v súlade s rizikovo orientovaným prístupom určili iné situácie, ktoré vzhľadom na svoju povahu predstavujú vyššie riziko, a preto odôvodňujú alebo dokonca vyžadujú uplatnenie zvýšenej povinnej starostlivosti (popri štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi).

96. Články 7 a 13 smernice o praní špinavých peňazí preto napriek odchýlke stanovenej v článku 11 ods. 1 vyžadujú, aby členské štáty zabezpečili, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, uplatňovali v situáciách týkajúcich sa klientov, ktorí sú sami subjektmi, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, i) opatrenia štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa článku 8 a článku 9 ods. 1, ak existuje podozrenie na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu v zmysle článku 7 písm. c), a ii) opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa článku 13 v situáciách uvedených v tomto ustanovení.

97. Aj v prípade, ak členské štáty riadne prebrali články 7, 11 a 13 do vnútroštátneho práva[39], článok 5 im dovoľuje prijať alebo ponechať v účinnosti „prísnejšie ustanovenia“, ktorých cieľom je posilniť boj proti praniu špinavých peňazí alebo financovaniu terorizmu[40], pričom potvrdzuje, že smernica o praní špinavých peňazí vykonáva len minimálnu harmonizáciu[41]. Tieto „prísnejšie ustanovenia“ sa môžu podľa môjho názoru týkať situácií, pre ktoré smernica stanovuje určitý druh povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, a tiež iných situácií, ktoré podľa názoru členských štátov predstavujú riziko.

98. Článok 5 je súčasťou kapitoly I (nazvanej „Predmet, rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov“) a uplatňuje sa vo vzťahu ku všetkým „ustanoveni[am] v oblasti, na ktorú sa vzťahuje [smernica o praní špinavých peňazí], aby sa predišlo praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu“. Jeho pôsobnosť teda nie je obmedzená na ustanovenia kapitoly II (nazvanej „Povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi“). Členský štát preto môže stanoviť, že úverová inštitúcia má uplatňovať opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu k platobnej inštitúcii aj vtedy, ak sú splnené podmienky podľa článku 11 ods. 1 [a teda aj vtedy, ak neexistuje podozrenie v zmysle článku 7 písm. c)], a v iných situáciách, než aké sú vymenované v článkoch 7 a 13, ak je to odôvodnené a inak zlučiteľné s právom EÚ.[42]

99. Ustanovenia, ako sú články 8 alebo 13 smernice o praní špinavých peňazí, v konečnom dôsledku nechávajú členským štátom značný priestor pri preberaní tejto smernice, pokiaľ ide o presný spôsob, akým zabezpečia účinnosť povinností stanoviť rôzne druhy povinnej starostlivosti v závislosti od predmetných okolností a v súlade s ich všeobecnými povinnosťami posúdiť riziko a zaviesť predpisy, ktoré vyžadujú uplatnenie opatrení, ktoré sú úmerné zistenému riziku a ktoré sú v súlade s inými uplatniteľnými povinnosťami podľa práva EÚ. Článok 5 následne poskytuje ďalší, dodatočný rozhodovací priestor, keďže dovoľuje členským štátom prijať alebo ponechať v účinnosti „prísnejšie ustanovenia“, ak ich považujú za nevyhnutné, pokiaľ zároveň dodržia svoje povinnosti podľa práva EÚ.

38 — Je pravda, že členské štáty musia stanoviť podobné povinnosti v situáciách iných než tie, ktoré sú vymenované v bodoch 2 až 4, ktoré predstavujú vysoké riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu a ktoré spĺňajú technické kritériá stanovené vo vykonávacích opatreniach prijatých Komisiou na základe článku 40 ods. 1 písm. c). Pokiaľ viem, také vykonávacie opatrenia zatiaľ neboli prijaté.

39 — Pozri bod 54 týchto návrhov.

40 — Rozsudok Jyske Bank Gibraltar, bod 61.

41 — Tamže.

42 — Pozri body 108 až 119 týchto návrhov.

Môžu úverové inštitúcie dohliadať na opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi prijaté platobnými inštitúciami [druhá otázka písm. a) a druhá otázka písm. c) bod ii)]?

100. V druhej otázke písm. a) vnútroštátny súd žiada o usmernenie, pokiaľ ide o právomoci úverových inštitúcií v oblasti dohľadu podľa smernice o praní špinavých peňazí a smernice o platobných službách v súvislosti s operáciami a postupmi a opatreniami povinnej starostlivosti platobných inštitúcií, ktoré sú ich klientmi. Druhou otázkou písm. c) bodom ii), ktorá úzko súvisí s uvedenou otázkou, sa vnútroštátny súd pýta, či úverová inštitúcia môže posudzovať opatrenia povinnej starostlivosti uplatňované platobnou inštitúciou.

101. Tieto otázky podľa môjho názoru vychádzajú z predpokladu, že účty spoločnosti Safe boli zrušené, lebo Safe neposkytla informácie vyžiadané bankami v súvislosti s opatreniami povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi uplatňovanými bankami. Zrušenie účtov preto treba považovať za prostriedok na vynútenie splnenia povinností spoločnosti Safe podľa smernice o praní špinavých peňazí a prípadne aj smernice o platobných službách, ktoré spadá do výlučnej právomoci príslušných orgánov, a nie bánk. [43]

102. Nie je mi jasné, ako možno vykladať postup bánk v tom zmysle, že má povahu dohľadu. Smernica o praní špinavých peňazí sa týka požiadaviek povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, ktoré sa uplatňujú na subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, a nie na klientov z *dôvodu ich postavenia klientov*. Smernica nevyžaduje od klientov, aby poskytovali subjektom, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, informácie, ktoré tieto subjekty musia získať a overiť, aby si splnili svoje vlastné povinnosti povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi. Napríklad článok 8 opisuje prvky obchodného vzťahu, o ktorých sa majú získať a overiť informácie. Nie je v ňom uvedené, že vnútroštátne právo musí stanoviť, že tieto informácie sa majú získať od klienta a že klient je podľa riadne prebratej smernice o praní špinavých peňazí povinný odpovedať na také žiadosti (aj keď klient má značný záujem urobiť to, aby sa vyhol následkom opísaným v článku 9 ods. 5). [44]

103. Taký postup, aký je uvedený v článku 9 ods. 5 prvom pododseku (vrátane ukončenia obchodného vzťahu, ktorý už bol založený), je teda dôsledkom toho, že subjekt, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, nie je schopný splniť povinnosti povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa článku 8 ods. 1 písm. a) až c) tak, ako ich prebrali členské štáty. Tento dôsledok je odôvodnený vyplývajúcim rizikom, že klienti, transakcie a vzťahy sa využijú (alebo môžu využiť) na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu.

104. Uplatnenie článku 9 ods. 5 nie je založené na tom, *prečo* subjekt, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, nemôže dodržať vyžadované opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa článku 8 ods. 1 písm. a) až c). Skutočnosť, že klienti subjektu, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, nespolupracujú poskytovaním informácií, ktoré tomuto subjektu umožnia dodržať vnútroštátne predpisy, ktorými sa preberá článok 8, teda nie je nevyhnutná ani vždy nepostačuje na uplatnenie dôsledkov uvedených v článku 9 ods. 5.

105. Je pravda, že článok 37 smernice o praní špinavých peňazí vyžaduje, aby príslušné orgány účinne monitorovali a prijali potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, že subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, vrátane úverových inštitúcií a platobných inštitúcií, ktoré uplatňujú opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi voči ktorémukoľvek zo svojich klientov, budú dodržiavať túto smernicu. Ako uviedol generálny advokát Bot, účinnosť opatrení povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a ohlasovania je zabezpečená tým, že príslušným

43 — Pozri článok 21 smernice o platobných službách.

44 — Pozri tiež odôvodnenie 10 smernice o praní špinavých peňazí.

vnútroštátnym orgánom sú priznané právomoci dohľadu a sankčné právomoci.[45] Súhlasím s ním v tom, že opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, ohlasovania, dohľadu a monitorovania spolu predstavujú preventívne a odradzujúce opatrenia na účinný boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a na zabezpečenie stability a integrity finančného systému.

106. To však neznamená, že keď subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, postupujú na základe vnútroštátnych predpisov, ktorými sa preberajú články 8 a 9 smernice o praní špinavých peňazí, berú na seba úlohu dohľadu, ktorá je vyhradená príslušným orgánom.

107. Tiež to neznamená, že subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, môžu narúšať úlohy, ktoré majú vykonávať príslušné orgány podľa článku 21 smernice o platobných službách, v oblasti dohľadu nad platobnými inštitúciami s cieľom overovať dodržiavanie ustanovení hlavy II tejto smernice (nazvanej „Poskytovatelia platobných služieb“).[46] Hoci tieto orgány môžu za náležitých okolností zrušiť zápis agentov, pobočky alebo samotnej platobnej inštitúcie do registra podľa tejto smernice[47], také právomoci existujú popri preventívnych opatreniach, ktoré majú uplatňovať subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, a právomociach príslušných orgánov v oblasti dohľadu podľa smernice o praní špinavých peňazí.

Je výkon práva uplatniť opatrenia (zvýšenej) povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podmienený existenciou osobitného odôvodnenia, alebo stačí, ak klient vykonáva rizikovú činnosť [druhá otázka písm. b)]? Ak je potrebné osobitné odôvodnenie, aké kritériá sa použijú [druhá otázka písm. c) body i) až iii)]?

108. Ak členské štáty môžu povoliť alebo vyžadovať, aby úverové inštitúcie uplatňovali na platobnú inštitúciu opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, vnútroštátny súd sa druhou otázkou písm. b) a druhou otázkou písm. c) bodmi i) až iii) v podstate pýta, či také opatrenia môžu byť založené len na všeobecnom type činnosti vykonávanej touto platobnou inštitúciou, alebo či treba posúdiť individuálne úkony tejto inštitúcie.

109. Pripomínam, že predmetné otázky vznikli v súvislosti so sporom týkajúcim sa subjektov, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí a ktoré tvrdia, že ich opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi boli založené na vnútroštátnych predpisoch uplatniteľných na situácie, ktoré podľa názoru zákonodarcu predstavujú vysoké riziko (ako napríklad poskytovanie služieb zasielania peňazí) a ktoré nie sú vymenované v článku 13. Okrem toho už som sa zaoberala otázkou, čo sa vyžaduje v prípade podozrenia na pranie špinavých peňazí v zmysle článku 7 písm. c).[48]

110. Druhú otázku písm. b) a druhú otázku písm. c) body i) až iii) preto chápem tak, že tieto otázky sa týkajú okolností, za ktorých členský štát koná v rámci priestoru, ktorý mu necháva smernica o praní špinavých peňazí.

111. Keď však členské štáty konajú v rámci tohto priestoru, musia vykonávať túto právomoc v súlade s právom EÚ, najmä so základnými slobodami zaručenými Zmluvami.[49] Súdny dvor uznal, že cieľ spočívajúci v boji proti využívaniu finančného systému na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu, na ktorom je založená smernica o praní špinavých peňazí, treba vyvážiť ochranou iných záujmov, vrátane slobodného poskytovania služieb. Vo veci Jyske Bank Gibraltar Súdny dvor v podstate konštatoval, že obmedzenia slobodného poskytovania služieb vyplývajúce z informačnej požiadavky sú prípustné, „pokiaľ je cieľom takej právnej úpravy posilnenie účinnosti boja proti praniu

45 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci Jyske Bank Gibraltar (C-212/11, EU:C:2012:607, bod 61).

46 — Súčasťou tejto hlavy je článok 17 ods. 1 smernice o platobných službách.

47 — Pozri článok 17 ods. 6 smernice o platobných službách.

48 — Pozri body 81 a 82 týchto návrhov.

49 — Pozri napríklad rozsudok Komisia/Portugalsko (C-438/08, EU:C:2009:651, bod 27 a citovanú judikatúru).

špinavých peňazí a financovaniu terorizmu pri dodržaní práva [EÚ]“ [50]. Ak právo EÚ nie je úplne harmonizované (tak ako v tomto prípade), vnútroštátna právna úprava, ktorá obmedzuje základné slobody, môže byť odôvodnená, lebo zodpovedá jednému z naliehavých dôvodov všeobecného záujmu, ak tento záujem ešte nie je chránený predpismi, ktorým poskytovateľ podlieha v členskom štáte svojho sídla, ak je primeraná na zabezpečenie realizácie cieľov, ktoré sleduje, a ak nejde nad rámec toho, čo je potrebné na ich dosiahnutie. [51]

112. Súdny dvor už uznal, že predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a boj proti nim sú legitímne ciele, ktoré sa týkajú ochrany verejného poriadku a môžu odôvodniť obmedzenie slobodného poskytovania služieb. [52]

113. Je vnútroštátny predpis, o aký ide v prejednávanej veci, primeraný na zabezpečenie dosiahnutia tohto cieľa, lebo pomáha znížiť predmetné riziko, a všeobecnejšie skutočne zodpovedá úsiliu dosiahnuť tento cieľ koherentne a systematicky? [53] Domnievam sa, že vnútroštátny predpis, ktorý po náležitom posúdení rizika (a to aj vo vzťahu ku klientom, ktorí sú platobnými inštitúciami) konštatuje vysoké riziko v súvislosti s určitým typom (napríklad) klienta, krajiny, produktu alebo transakcie a na základe toho povolí alebo dokonca vyžaduje, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, uplatnili po svojom vlastnom individualizovanom posúdení rizika primerané opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi, spĺňa túto požiadavku.

114. Posúdenie proporcionality tohto vnútroštátneho predpisu si vyžaduje určiť úroveň ochrany, ktorú chce členský štát dosiahnuť, vo vzťahu k zistenej úrovni rizika prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. Smernicu o praní špinavých peňazí chápem tak, že potvrdzuje, že členské štáty môžu stanoviť napríklad úroveň ochrany, ktorá je vyššia než tá, ktorú si zvolil normotvorca EÚ, určiť iné situácie (vysokého) rizika a povoliť alebo vyžadovať iné opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi ako tie, ktoré stanovuje uvedená smernica.

115. Ak to členské štáty urobia, môžu napríklad určiť konkrétne opatrenia, ktoré sa majú uplatniť v určitých konkretizovaných situáciách, alebo priznať subjektom, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, voľnú úvahu, aby na základe primeraného posúdenia rizika uplatnili opatrenia, ktoré považujú za úmerné predmetnému riziku v konkretizovanej situácii. V každom prípade musia členské štáty zaručiť, aby uplatňované opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi boli založené na posúdení existencie a úrovne rizika prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu vo vzťahu ku klientovi, obchodnému vzťahu, účtu, produktu alebo prípadne transakcii. Bez takého posúdenia členský štát alebo prípadne subjekt, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, nemôže v individuálnom prípade rozhodnúť, aké opatrenia treba uplatniť. Pokiaľ pritom neexistuje riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, nemožno prijať preventívne opatrenia z týchto (legitímnych) dôvodov.

116. Pri tomto posúdení rizika treba zohľadniť aspoň všetky relevantné skutočnosti, ktoré môžu preukázať riziko (úroveň rizika) jedného z typov konania, ktoré sa majú považovať za pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu. Také riziká (a ich úroveň) môžu závisieť okrem iného od klientov, krajín alebo geografických oblastí, produktov, služieb, transakcií alebo distribučných kanálov. Môže byť teda potrebné zistiť na základe akýchkoľvek informácií, ktoré sú už dostupné, (napríklad) koho sa týka prevod majetku, pôvod tohto majetku, prevádzané práva, či sa vedelo o trestnej činnosti, mieru účasti konkrétnych osôb a subjektov na nadobudnutí, vlastníctve, používaní alebo prevode majetku, účel akejkoľvek transakcie alebo vzťahu, geografický rozsah akejkoľvek operácie týkajúcej sa majetku, hodnotu majetku alebo transakciu týkajúcu sa tohto majetku alebo pravidelnosť alebo trvanie obchodného vzťahu.

50 — Rozsudok Jyske Bank Gibraltar (bod 49 v spojení s bodmi 59 a 60).

51 — Tamže, body 57 až 60, najmä judikatúra citovaná v bode 60.

52 — Tamže, body 62 až 64 a 85 a citovaná judikatúra.

53 — Tamže, bod 66 a citovaná judikatúra.

117. Také posúdenie umožňuje vo všeobecnosti a v individuálnych prípadoch rozhodnúť, ako riadiť riziko, prijatím primeraných opatrení. Pri výbere takých opatrení je potrebné (pre členské štáty a prípadne aj pre subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí) posúdiť, do akej miery je zistené riziko už pod kontrolou, ako aj želanú úroveň ochrany, ktorú už poskytujú iné opatrenia, vrátane opatrení založených na smernici o praní špinavých peňazí, smernici o platobných službách a iných predpisoch EÚ (alebo členských štátov). Zrejme je nepravdepodobné, aby jediné opatrenie povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi alebo iné opatrenie mohlo odstrániť akékoľvek riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu. Súčasná právna úprava EÚ naopak naznačuje, že členské štáty musia prijať v reakcii na také riziká veľa rôznych opatrení.

118. Proporcionalita vnútroštátneho predpisu navyše závisí aj od toho, do akej miery môžu opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi upravené týmto predpisom zasahovať do iných práv a záujmov chránených podľa práva EÚ, akými sú ochrana osobných údajov (článok 8 Charty) a zásada voľnej hospodárskej súťaže medzi subjektmi pôsobiacimi na tom istom trhu. Ich ciele treba vyvážiť týmito inými oprávnenými záujmami.

119. Proporcionalita vnútroštátneho predpisu napokon závisí od toho, či existujú alternatívne, menej obmedzujúce prostriedky na dosiahnutie rovnakej úrovne ochrany. Napríklad predpis, ktorý rozlišuje krajiny príjemcu (na základe rizika, ktoré predstavuje zasielanie peňazí do týchto krajín) alebo vyžaduje, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, uplatňovali toto rozlíšenie, môže byť menej obmedzujúci ako blanketový predpis, ktorý predpokladá, že zasielanie finančných prostriedkov do zahraničia vždy predstavuje vysoké riziko[54], a predsa môže dosahovať úroveň ochrany, ktorú chce členský štát dosiahnuť.

Opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a ochrana osobných údajov [tretia otázka písm. a) a b)]

120. Treťou otázkou písm. b) sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či smernica o osobných údajoch bráni členským štátom v tom, aby vyžadovali od platobných inštitúcií, aby poskytli údaje o totožnosti svojich klientov úverovým inštitúciám, s ktorými priamo súťažia, v súvislosti s opatreniami zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi uplatňovanými úverovými inštitúciami. Tretia otázka písm. a) je podobná, aj keď sa v nej nespomína nijaké konkrétne ustanovenie práva EÚ ani súťažný vzťah medzi platobnou inštitúciou a úverovými inštitúciami (ale sú v nej naopak spomenuté údaje týkajúce sa príjemcov finančných prostriedkov zasielaných prostredníctvom účtov spoločnosti Safe).

121. Vznikli určité pochybnosti o prípustnosti tretej otázky, lebo BBVA trvá na tom, že si nikdy nevyžiadala osobné údaje týkajúce sa klientov spoločnosti Safe alebo príjemcov zasielaných finančných prostriedkov, ale žiadala len informácie o agentoch, ktorí konali v mene spoločnosti Safe a využívali jej účty.

122. Ak je opis skutkového stavu, ktorý uvádza BBVA, správny a zodpovedá aj tomu, čo sa stalo v spore medzi dvoma ďalšími bankami a spoločnosťou Safe, tretia otázka je podľa všetkého naozaj irelevantná pre vyriešenie sporu vo veci samej. Podľa ustálenej judikatúry však nie je úlohou Súdneho dvora zisťovať a posudzovať skutkové okolnosti, ktoré vyvolali spor. Táto úloha prináleží výlučne vnútroštátnym súdom[55] a ich právomoc v tomto smere spadá do pôsobnosti vnútroštátneho práva. Na tretiu otázku preto odpoviem v rozsahu, v akom je to možné.

54 — Výkladová poznámka 15 v spojení s výkladovou poznámkou 14 odporúčaní FATF z roku 2012 obsahuje príklady, ktoré poskytujú usmernenia o tom, čo sú užitočné ukazovatele vysokého rizika. V znení výkladovej poznámky 14 sa však výslovne uvádza, že tieto príklady nemusia byť relevantné za všetkých okolností. V písmene c) sú vymenované: súkromné bankovníctvo, anonymné transakcie, obchodné vzťahy alebo transakcie na diaľku, platba prijatá od neznámych alebo neprepojených tretích osôb.

55 — Pozri napríklad rozsudky Accor (C-310/09, EU:C:2011:581, bod 37 a citovanú judikatúru) a ProRail (C-332/11, EU:C:2013:87, bod 30 a citovanú judikatúru).

123. Subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, akými sú úverové inštitúcie a platobné inštitúcie, môžu byť nútené zbierať a overovať údaje týkajúce sa aspoň ich vlastných klientov buď v súlade so smernicou o praní špinavých peňazí alebo – ak podliehajú prísnejším ustanoveniam, ktoré pripúšťa článok 5 tejto smernice – podľa predpisov vnútroštátneho práva, ktoré sú v súlade s právom EÚ. Ak si to vyžaduje spracovanie osobných údajov, ktoré spadá do pôsobnosti smernice o osobných údajoch (smernica o praní špinavých peňazí v tomto smere nie je veľmi konkrétna), v zásade sa uplatnia požiadavky podľa obidvoch smerníc. Odôvodnenie 33 smernice o praní špinavých peňazí to potvrdzuje, pokiaľ ide o poskytovanie informácií podľa článku 28. Tak je to aj v prípade odôvodnenia 48, v ktorom je spomenuté rešpektovanie základných práv, čo zahŕňa aj ochranu osobných údajov podľa článku 8 Charty.

124. Domnievam sa, že neexistuje nijaká opora pre výklad pojmu „klient“ uvedeného v článku 8 ods. 1 písm. a) [56] alebo článku 13 v tom zmysle, že tento pojem označuje aj jedného alebo viacerých klientov klienta subjektu, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí. Tieto ustanovenia sa týkajú v podstate vzťahu medzi subjektom, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, a jeho klientom alebo klientmi a transakcií uskutočnených v súvislosti s týmto vzťahom. Samozrejme je pravda, že v článku 13 ods. 4 písm. c) sú vymenované opatrenia na zistenie zdroja bohatstva a finančných prostriedkov obchodného vzťahu alebo transakcie s politicky exponovanými osobami s bydliskom v inom členskom štáte alebo v tretej krajine. V návrhu na začatie prejudiciálneho konania však nie je uvedené nič, čo by nasvedčovalo tomu, že v prejednávanom prípade ide o takú situáciu.

125. Napriek tomu si myslím, že smernica o praní špinavých peňazí nevyhnutne nebráni vnútroštátnym predpisom, ktoré vyžadujú alebo povoľujú, aby subjekt, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, v odôvodnených prípadoch získal informácie o klientoch svojho klienta. Informácie o týchto klientoch môžu byť relevantné pri posudzovaní, či klient subjektu, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, jeho transakcie a obchodné vzťahy predstavujú riziká prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu.

126. Preto nesúhlasím s tvrdením, že subjekt, na ktorý sa vzťahuje smernica o praní špinavých peňazí, nikdy nemôže byť podľa vnútroštátneho práva oprávnený alebo povinný vyžiadať si informácie o klientoch svojich vlastných klientov s cieľom zabrániť praniu špinavých peňazí alebo financovaniu terorizmu. Smernica o osobných údajoch, najmä jej článok 7, podľa všetkého za takých okolností tiež nebráni spracovaniu osobných údajov.

127. Také vnútroštátne predpisy však musia byť tiež v súlade s inými povinnosťami tohto členského štátu podľa práva EÚ, vrátane požiadaviek smernice o osobných údajoch, ako aj článku 8 Charty a článku 52 ods. 1 Charty.

Návrh

128. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal Audiencia Provincial de Barcelona (Španielsko) v tomto zmysle:

— Články 7 a 13 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES z 26. októbra 2005 o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu napriek odchýlke stanovenej v článku 11 ods. 1 vyžadujú, aby členské štáty zabezpečili, aby subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica 2005/60/ES, uplatňovali v situáciách týkajúcich sa

56 — Napriek tomu uznávam, že toto ustanovenie treba vykladať tak, že sa vzťahuje aj na všetky osoby, ktorých konanie v postavení zástupcu zakladá zodpovednosť subjektu, v mene ktorého konajú. Článok 9 ods. 4, v ktorom sa hovorí o transakciách vykonaných „klient[om]“ alebo „v jeho mene“, potvrdzuje tento výklad článku 8 ods. 1 písm. a). Tento výklad je tiež v súlade s odporúčaním 5 odporúčaní FATF z roku 2003 a jeho výkladovou poznámkou 4, podľa ktorých v prípade, ak je klientom právnická osoba, je súčasťou opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi týkajúceho sa identifikácie klienta a overenia jeho totožnosti povinnosť „overiť, či každý, kto tvrdí, že koná v mene klienta, má príslušné oprávnenie, a identifikovať ho“. Pozri tiež výkladovú poznámku 4 k odporúčaniu 10 odporúčaní FATF z roku 2012.

klientov, ktorí sú sami subjektmi, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, i) opatrenia štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa článku 8 a článku 9 ods. 1, ak existuje podozrenie na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu v zmysle článku 7 písm. c), a ii) opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi podľa článku 13 v situáciách uvedených v tomto ustanovení.

— „Podozrenie na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu“ v zmysle článku 7 písm. c) smernice 2005/60/ES vzniká najmä vtedy, ak – s prihliadnutím na individuálne okolnosti klienta a jeho transakcií (a to aj pokiaľ ide o využívanie a správu jeho účtu alebo účtov) – existujú určité overiteľné dôvody, ktoré svedčia o riziku, že v súvislosti s týmto klientom dochádza alebo dôjde k praniu špinavých peňazí alebo financovaniu terorizmu. Článok 11 ods. 1 nestanovuje odchýlku od článku 7 písm. c). Bez ohľadu na akékoľvek odchýlky, výnimky alebo prahové hodnoty, a teda bez ohľadu na to, či klient je alebo nie je subjektom, na ktorý sa vzťahuje smernica 2005/60/ES, článok 7 písm. c) stanovuje, že opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi sa vždy vyžadujú, ak existuje podozrenie na pranie špinavých peňazí alebo financovanie terorizmu. Ak teda vznikne také podozrenie, členský štát nemôže povoliť alebo vyžadovať uplatnenie opatrení zjednodušenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi.

— Skutočnosť, že klient je sám subjektom, na ktorý sa vzťahuje smernica 2005/60/ES, neznamená, že členský štát nesmie vyžadovať uplatnenie opatrení zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi v zmysle článku 13 tejto smernice voči tomuto klientovi, ak napriek zárukám, ktoré už poskytuje smernica 2005/60/ES a iné predpisy EÚ, existuje vyššie riziko prania špinavých peňazí a financovania terorizmu v zmysle tohto ustanovenia. Článok 11 stanovuje len odchýlku od opatrení štandardnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi v situáciách nižšieho rizika. Keďže tento článok neodkazuje na článok 13, nemá nijaký vplyv na povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi, ktorá sa vyžaduje v prípade, ak existuje vyššie riziko.

— Aj v prípade, ak členské štáty riadne prebrali články 7, 11 a 13 smernice 2005/60/ES do vnútroštátneho práva, článok 5 im dovoľuje prijať alebo ponechať v účinnosti prísnejšie ustanovenia, ktorých cieľom je posilniť boj proti praniu špinavých peňazí alebo financovaniu terorizmu, pričom smernica 2005/60/ES vykonáva len minimálnu harmonizáciu. Pôsobnosť článku 5 smernice 2005/60/ES nie je obmedzená na ustanovenia kapitoly II (nazvanej „Povinná starostlivosť vo vzťahu ku klientovi“). Členský štát preto môže stanoviť, že úverová inštitúcia má uplatňovať opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi voči platobnej inštitúcii aj vtedy, ak sú splnené podmienky podľa článku 11 ods. 1, a v iných situáciách, než aké sú vymenované v článkoch 7 a 13, ak je to odôvodnené a inak zlučiteľné s právom EÚ.

— Keď však členské štáty konajú v rámci priestoru, ktorý im necháva článok 5 smernice 2005/60/ES, musia vykonávať túto právomoc v súlade s právom EÚ, najmä so základnými slobodami zaručenými Zmluvami. Ak právo EÚ nie je úplne harmonizované (tak ako v tomto prípade), vnútroštátna právna úprava, ktorá obmedzuje základné slobody, môže byť odôvodnená, lebo zodpovedá jednému z naliehavých dôvodov všeobecného záujmu, ak je primeraná na zabezpečenie realizácie cieľov, ktoré sleduje, a ak nejde nad rámec toho, čo je potrebné na ich dosiahnutie.

— Posúdenie proporcionality vnútroštátneho predpisu si vyžaduje určiť úroveň ochrany, ktorú chce členský štát dosiahnuť, vo vzťahu k zistenej úrovni rizika prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. Členské štáty môžu stanoviť úroveň ochrany, ktorá je vyššia než tá, ktorú si zvolil normotvorca EÚ, určiť iné situácie (vysokého) rizika a povoliť alebo vyžadovať iné opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi. Členské štáty musia zaručiť, aby uplatňované opatrenia zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi boli založené na posúdení existencie a úrovne rizika prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu vo vzťahu ku klientovi, obchodnému vzťahu, účtu, produktu alebo prípadne transakcii. Pri výbere opatrení, ktoré sa majú uplatniť, je potrebné (pre členské štáty a prípadne aj pre subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica 2005/60/ES) posúdiť, do akej miery je zistené riziko už pod kontrolou, ako aj želanú

úroveň ochrany, ktorú už poskytujú iné opatrenia, vrátane opatrení založených na smernici 2005/60/ES, smernici Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES z 13. novembra 2007 o platobných službách na vnútornom trhu iných predpisoch EÚ (alebo členských štátov). Proporcionalita vnútroštátneho predpisu závisí aj od toho, do akej miery môžu opatrenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi upravené týmto predpisom zasahovať do iných práv a záujmov chránených podľa práva EÚ, akými sú ochrana osobných údajov (článok 8 Charty základných práv Európskej únie) a zásada voľnej hospodárskej súťaže medzi subjektmi pôsobiacimi na tom istom trhu. Proporcionalita vnútroštátneho predpisu napokon závisí od toho, či existujú alternatívne, menej obmedzujúce prostriedky na dosiahnutie rovnakej úrovne ochrany.

— Subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica 2005/60/ES, nemôžu narúšať úlohy, ktoré majú vykonávať príslušné orgány podľa článku 21 smernice 2007/64/ES, v oblasti dohľadu nad platobnými inštitúciami s cieľom overovať dodržiavanie ustanovení hlavy II tejto smernice (nazvanej „Poskytovatelia platobných služieb“). Hoci tieto orgány môžu za náležitých okolností zrušiť zápis agentov, pobočky alebo samotnej platobnej inštitúcie do registra podľa tejto smernice, také právomoci existujú popri preventívnych opatreniach, ktoré majú uplatňovať subjekty, na ktoré sa vzťahuje smernica 2005/60/ES, a právomociach príslušných orgánov v oblasti dohľadu podľa tejto smernice.

— Smernica 2005/60/ES nevyhnutne nebráni vnútroštátnym predpisom, ktoré vyžadujú alebo povoľujú, aby subjekt, na ktorý sa vzťahuje táto smernica, v odôvodnených prípadoch získal informácie o klientoch svojho klienta. Taký vnútroštátny predpis však musí byť tiež v súlade s inými povinnosťami tohto členského štátu podľa práva EÚ, vrátane požiadaviek smernice Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov o osobných údajoch, ako aj článku 8 a článku 52 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie.